

BESTEMØDRE FOR FRED

Er en grasrotorganisasjon som arbeider gjennom fellesskapsbeslutninger.

19.01.2022

Det er ikke overraskende at NATO-utvidelsene østover oppleves provoserende og ydmykende. Adolf Hitler opplevde som soldat under første verdenskrig personlig ydmykelse. Russlands president Vladimir Putin opplevde noe av det samme. Han var KGB-offiser i Dresden i 1989 under kommunismens fall. Putin siteres ofte på at: «Sovjetunionens kollaps var den største katastrofen i det tjuende århundret.»

Vestlig alenegang og hevngjerrighet

Få nye institusjoner ble etablert etter at den kalde krigen tok slutt. Konferansen for sikkerhet og samarbeid i Europa (KSSE) senere Organisasjonen for samarbeid og sikkerhet i Europa (Osse) var det eneste unntaket. Den lyktes ikke med å løse politiske konflikter med fredelige midler. Eksisterende institusjoner ble heller ikke reformert.

De siste 30 år er ikke preget av gjensidig respekt og involvering

De siste 30 år er ikke preget av gjensidig respekt og involvering. Det er preget av vestlig alenegang, amerikansk hybris og hevngjerrighet etter terrorangrepet 11. september 2001.

Hva så med dialogen? NATO-Russland-rådet fremstår ikke som et involverende forum for dialog og felles beslutninger. Det til tross for det ambisiøse formålet. Nato tar avgjørelsene. I rådsmøtene kritiserer landene deretter nærmest rituell Russland, for så prøve å overbevise om at Natos beslutninger er gode og må aksepteres.

Hvilket selvsagt oppleves som en ydmykende kanossagang mer enn dialog og fellesskap.

Vestens kulturelle uttrykk

Nasjonale ydmykelser, famlende institusjoner og skinnprosesser til side. Stormingen av den [amerikanske kongressen](#) i USA 6. januar 2021 viste at verdens ledende demokrati med desidert sterkest militærmakt faktisk kan kollapse og bli et farlig land. Jeg kan heller ikke huske å ha sett en eneste kinofilm eller TV-serie hvor russere er de gode og vestlige karakterer de onde. Vestens kulturelle uttrykk fremmer USA og vesteuropeere som gode. Det dyrker bildet av Russland og russere som onde, enfoldige skurker.

USAs tidligere president Ronald Reagan (t.v) og Sovjetunionens generalsekretær Mikhail Gorbatsjov på vei inn til et toppmøte i Island i 1986. Foto: Morten Uglum (arkivfoto)

Det dyrker bildet av Russland og russere som onde, enfoldige skurker

Det er mye å kritisere Russland for. Men vi fordreier virkeligheten når vi fremstiller Russland som den store skurken, mens USA og Vesten er lytefrie forsvarere av demokratiet. Russland kan oppleves den nasjonale ydmykelsen som reell. Det er mulig å forstå. Mens Natos generalsekretær Jens Stoltenberg må insistere på staters rett til selv å velge alliansetilhørighet. Haukene applauderer og anbefaler sanksjoner. En [gordisk](#) (vanskelig) knute.

Bryte ut av vanetenking

Vi må spørre oss: Er det mulig å se en vei forbi de russiske røde linjer som også ivaretar statenes frie rett til å velge? Vi legger erfaringene fra det forrige århundret til grunn. **Gjensidig respekt, personlig diplomati og involvering var oppskriften. Da må vi bryte ut av vanetenking og utfordre både hauker og duer.** Er det for eksempel mulig å se for seg nye institusjoner eller grunnleggende reformer av eksisterende? **Er det mulig å se for seg et mer defensivt Nato som åpner for alle, inkludert Russland? Og hvor medlemmene avstår fra baser og atomvåpen utenfor eget territorium? Uten nytenking styrer vi sannsynligvis mot konflikt og krig både på kort og lang sikt.**

Stabilitet og varig fred

Det er nærliggende å advare mot vanetenking som igjen kan få oss til å snuble inn i krig som i 1914. [Avslutningen](#) i Afghanistan er enda en påminnelse om at hybris og selvertferdig harme gjør det enkelt å starte kriger og beslutte intervensjoner, men enda vanskeligere å avslutte dem slik at det gir stabilitet og varig fred. Det er også i denne sammenhengen på sin plass å minne om Hans Majestet Kongens refleksjon i [nyttårstalen 2021](#): «Lar vi oss berøre, påvirker det måten vi tenker og handler på. Det er avgjørende at vi tar oss tid og bryet med å lytte til andres opplevelser. Med ønske om å forstå. Både i våre nære forhold og i store fellesskap.»

Kronikk i Aftenposten 9.01.2022 av Robert Mood, pensjonert generalløytnant, Norges militære representant til Nato 2014-2016.